

פרשת במדבר

ויתילדו על משפחתם לבית אבתם (א, יח)

ברש"י: ויתילדו על משפחתם - הביאו ספרי יחוסיהם ועדי חזקת לידתם.

ספרי היוחסין של ישראל הם אלו שסתמו את טענתם של אמות העולם אשר תבעו לקבל את התורה, כפי שאומרים חז"ל (ילקוט שמעוני במדבר א, רמז תרפד): "בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אמות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האמות. סתם פיהן הקב"ה, אמר להן: הביאו לי ספר יוחסין שלכם, שנאמר 'הבו לה' משפחות עמים' כשם שבני מביאין, 'ויתילדו על משפחתם'".

הקשה על כך הרב חיים שטיינר בספרו "דברי אגדה": הלא כאשר עמד הקב"ה לתת את התורה לעם ישראל כבר הלך אצל כל העמים והציע להם לקבלה, וכל אחד מהם רק רצה לדעת מה כתוב בה.

לישמעאלים אמר: "לא תגנוב", והם סרבו לקבלה עליהם: לא, לא, זה לא בשבילנו... לנו יש חומרה מיוחדת שאיננו הולכים ארבע אמות בלי 'נטילת ידים', דהינו: בלי 'לסחוב' משהוולטולאותו לעצמנו...

לבני עשיו אמר "לא תרצח", והם הגיבו: איך אפשר 'לא תרצח'? הלא הסבא קדישא שלנו קבל ברכה מיוחדת 'על חרבך תחיה', היעלה על הדעת שאנחנו נבטל את הצוואה...?! אי אפשר. אנחנו הולכים עם הסבא קדישא שלנו עד הסוף... וכך כל אומה ואומה, עד שנתנה לישראל שאמרו "נעשה ונשמע".

מדוע, אפוא, כעת נזכרים אמות העולם לטען 'מה פתאום ישראל לקחו את התורה?' הלא הם רצו - והם לא!?

ועוד, מוסיף ה"דברי אגדה" ושואל: מה עונה להם הקב"ה בתשובה שלהם, אין יחוס, לעומת עם ישראל שיש להם יחוס!?

ומתרץ באופן נפלא, שישנם שניסוגי פרנסה בעולם;

הסוג הראשון הוא פרנסה מקומית, כמו ניהול חנות מכולת. בדרך כלל אי אפשר להתעשר מפרנסה כזו, אולם יש בכך מעלה גדולה, שאין סכונים גדולים יותר מדי לצאת בעלי חוב - גם אם נתקלים בקשיים מסוימים מפעם לפעם, פותרים אותם בקלות על ידי הפסקת יבוא הסחורה הבעייתית.

הסוג השני, לעומת זאת, הוא ניהול עסקים חובקי עולם, כמו: נסיעה להודו ולסינגפור, והבאת סחורה למכירה. באופן זה נתן להתעשר עושר רב, משום שהסוחר שמייבא את הסחורה הוא קובע את מחירה, ואם יצליח במכירתה באפשרותו להרוויח סכום גדול. אולם בעסקים כאלו ישנו סכון גדול להפסדים עצומים, או על ידי סחורה שמתבררת כבלתי מבוקשת או על ידי טביעת האניה בדרך ואיבוד כל הסחורה במצולות ים, ועל ידי כך עלול הסוחר להפך בבת אחת לבעל חוב עצום.

מה, אם כן, סוג הפרנסה המומלץ - עסק קטן שבו הפרנסה מובטחת, אך אינה מביאה לעושר, או לקיחת סכונים שיש בהם סכויים?

מרבית האנשים יעדיפו את האפשרות הראשונה. אבל יש אדם אחד שכדאי לו לקחת על עצמו סכונים - מי שאביו הוא עשיר גדול, משום שאף אם יקרה לו שיקלע להפסדים קשים, יוכל לבקש את עזרתו של אבא, ותמיד יוכל אבא לעזר... כלומר: הגב הכלכלי שמאחוריו מאפשר לו לקחת על עצמו את הסכונים הללו.

פרשת במדבר

באמצעות דוגמא זו נוכל לישב את הקושיות המתעוררות על דברי חז"ל:

באו אמות העולם ואמרו לקב"ה: "רבובו של עולם, אנחנו מסתפקים בשבע מצוות בני נח בלבד".

מדוע?

משום שאמנם רווח גדול לא יצא לנו מקיומן, והגן עדן שנקבל עליהן אינו משהו מיוחד, אבל סכונים גדולים גם כן אין כאן - שבע מצוות אינן עבודה קשה כל כך, הן רק שבעה דברים שצריך להזהר לא לעשות אותם, ובאפשרותנו לישון כל היום - וגם כך לעשות את מה שהטילו עלינו...

אך איננו מבינים מה פתאום עם ישראל כן לקחו על עצמם את הסכונים הללו? מה קרה להם?

אמת, על ידי כל המצוות הללו אפשר לצאת רבי עקיבא איגר, הרמב"ם, הרשב"א והריטב"א, אפשר גם להיות ה"חזון איש", אבל אם לא שומרים את כל מה שצריך, מדובר בסכון אדיר! ובשש מאות ושלוש עשרה מצוות יש הרבה מאד דברים שאפשר לא לשמור...

איך העזו בני ישראל לקחת על עצמם דבר כזה?!

ענה להם הקב"ה: האם לכם יש ספרי יוחסין-? לכם אין, ואלו להם יש... להם יש אבות עשירים, הלא הם אברהם, יצחק ויעקב, וכשישאבא עשיר-אפשר לקחת סכונים... אם יהיו בעיות-אבא כבר יבוא לעזור!...

מקור: הרב שלמה לוונשטיין שליט"א